

Η εγκατάλειψη χτύπησε κόκκινο

Κεραμεικός και Μεταξουργείο κινδυνεύουν να γίνουν τόποι μιας χρήσης τύπου Ψυρρή

ΤΗΣ ΣΤΕΛΛΑΣ ΧΑΡΑΜΗ
st.harami@realnews.gr

ΜΕ ΦΩΝΤΟ λαϊκές πολυκατοικίες της δεκαετίας του '70, μια γέρικη σκάλα-ακρωτηριασμένο κομμάτι νεοκλασικής κατοικίας-μοιάζει να αγγίζει τον ουρανό του Κεραμεικού. Στα κάγκελά της σκαρφαλώνει ολόδροσο ένα αναρριχώμενο φυτό.

Ένα αλληγορικό μάθημα για το πώς το παρόν ενσωματώνει το παρελθόν; Αν η απάντηση είναι καταφατική, το έργο της ομάδας αρχιτεκτόνων doxiadis+ δεν είναι το μοναδικό που τη δίνει.

Το πρόγραμμα σύγχρονης τέχνης ReMap2, στο πλαίσιο του οποίου εκτίθεται το παραπάνω έργο, Promise of Paradise, θεμελιώνεται πάνω σε αυτή την αρχή: εντοπίζει ερειπωμένα νεοκλασικά κτίρια αλλά και κενά οικόπεδα, τα «καταλαμβάνει» και στο εσωτερικό τους παρουσιάζει καλλιτεχνικές εκθέσεις και εκδηλώσεις στη ζώνη Κεραμεικός - Μεταξουργείο.

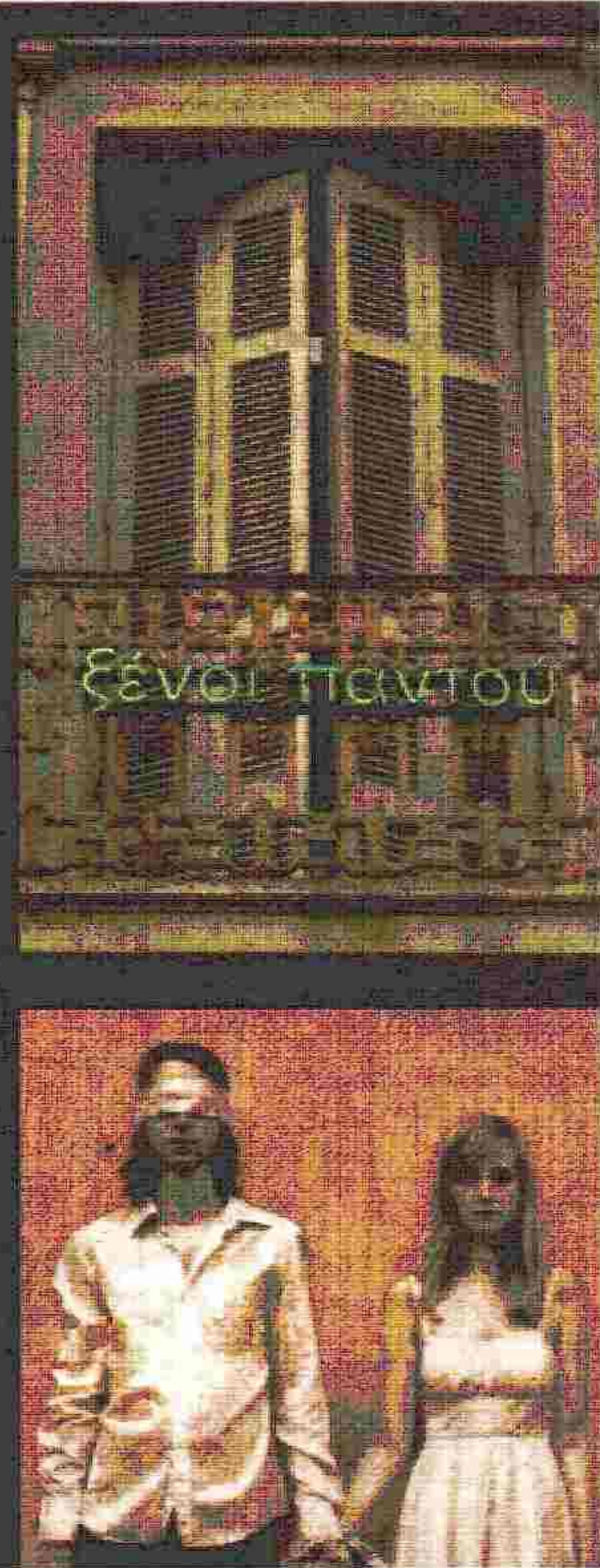
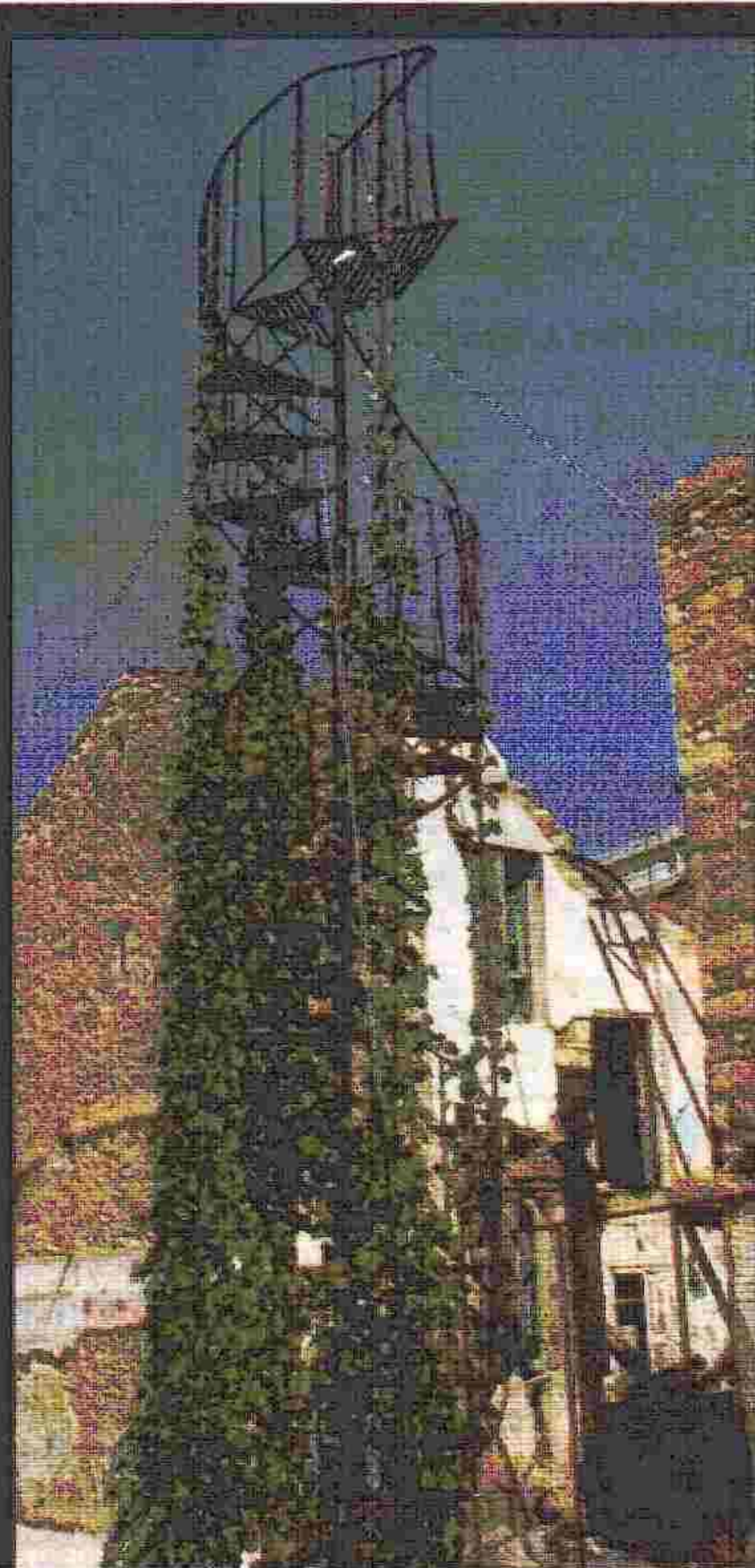
Συνολικά, 40 πολιτιστικές δράσεις και 200 καλλιτέχνες από την Ελλάδα και το εξωτερικό επαναφέρουν προσωρινά τη ζωή σε εγκαταλελειμμένες κατοικίες (έως τις αρχές Οκτωβρίου, οπότε ολοκληρώνεται το ReMap2).

200 καλλιτέχνες

Στην αυλή ενός ρημαγμένου νεοκλασικού στην οδό Κεραμεικού υψώνεται ένας μηχανισμός κατεδάφισης που στην άκρη του, αντί για σιδερένια μπάλα, φέρει ένα χρηματοκιβώτιο. Ο αρχιτέκτονας και καθηγητής της Σχολής Καλών Τεχνών Μανώλης Μπαμπούσης σχολιάζει με αυτό πως χάνεται ο κτηριακός πλούτος της περιοχής. Ανηφορίζοντας την Κεραμει-

Μηχανισμός κατεδάφισης με χρηματοκιβώτιο αντί για μπάλα, μια γέρικη σκάλα από παλιά νεοκλασική κατοικία, μια ταμπέλα με την ένδειξη «Ξένοι παντού» και δύο μάτια που δεν θέλουν να βλέπουν είναι μερικά από τα έργα που δείχνουν το σήμερα των δύο συνοικιών (φωτογραφίες: Νίκη Λιάσκου)

κού, ο ριζοσπαστικός Ιταλός Gianni Pettena «θέτει σε κίνηση» ένα τετράωρο κτίριο που στο παρελθόν στέγαζε φροντιστήριο.

Η ομάδα αρχιτεκτόνων 016 Workshop στήνει έναν εφήμερο παιδότοπο από χαρτόκουτα σε ένα κενό οικόπεδο. Οι πολυκαιρισμένες ταμπέλες «Πρατήριο - Πλεκτήριο» ανταγωνίζονται την επιγραφή νέου της Claire Fontaine που λαμποκοπά

το μήνυμα «Ξένοι παντού», στην πρόσοψη μιας γοητευτικής νεοκλασικής διπλοκατοικίας.

Εφαλτήριο

Είναι φανερό πως η εικαστική πλατφόρμα του ReMap, περισσότερο απελευθερωμένη φέτος, εισάγει δυναμικά την αρχιτεκτονική και συνάμα χρησιμοποιεί την κτηριακή κληρονομιά της περιοχής σαν εφαλτήριο.

«Δώσαμε μεγαλύτερη βαρύτητα στο τρόπο με τον οποίο τα καλλιτεχνικά projects συνεργάζονται με τους χώρους και τα κτίρια», εξηγεί η διευθύντρια του ReMap Εφη Κομνηνού.

«Το πρόγραμμα εμπνέεται από την αρχιτεκτονική ταυτότητα του Κερα-

με ένα αυτοσχέδιο λουκέτο. Αστεγοί, μετανάστες, χρήστες είναι οι σιωπηλοί καταληψίες δεκάδων εγκαταλελειμμένων σπιτιών. Μοναδική νησίδα από καλοσυντηρημένα νεοκλασικά, οι όκοι ανοχής της Ιόσσοης.

Η ιδιαίτερη αυτή συνύπαρξη είναι μία από τις συνθήκες που ορίζουν την ποικιλομορφία της περιοχής.

«Είναι μια γειτονιά με κτίρια των αρχών του 20ού αιώνα, συνεπώς με ανθρώπινη κλίμακα, τα οποία συνυπάρχουν με πενταώροφες πολυκατοικίες, καθαρά αστικής κλίμακας», διαπιστώνει ο αρχιτέκτονας Θωμάς Δοξιάδης.

Επιπλέον, τα ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά της εντοπίζονται

Ζωντανές και όχι «μουσειακές» γειτονιές

Η ΤΕΧΝΗ και ο πολιτισμός, όπως προκύπτουν από το πρόγραμμα του ReMap2, γίνονται ένα πρώτης τάξεως εργαλείο για να ενεργοποιηθεί μια εγκαταλελειμμένη οικιστική ζώνη της πόλης. «Και μόνο η αναγνώριση είναι ένα βήμα», λέει ο κ. Δοξιάδης. Δεν είναι ωστόσο αρκετό για να την απαλλάξει από τη δι-

αχρονική μελαγχολία της. Η κληρονομιά του Κεραμεικού και του Μεταξουργείου αντικατοπτρίζει ένα μείζον αρχιτεκτονικό ζήτημα: την ανάπτυξη των ιστορικών κέντρων πόλεων μετά την αποβιομηχανισή τους. Κλειδί στην ανάπλαση της περιοχής, κατά τον κ. Τζιτζιλάκη, είναι η «ισόρροπη στρατηγική ανάπτυξης. Η ταυτόχρονη συνύπαρξη χρήσεων. Κατοικία, εργασία, πολιτισμός, αναψυχή».

Τα νωπά αποτελέσματα της μεταστροφής του Ψυρρή αποκλειστικά στην αναψυχή είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα προς αποφυγή. «Η μονοειτουργικότητα σημαίνει το τέλος της πόλης. Στην περιοχή του Ψυρρή είχαμε τη μεγαλύτερη και πιο σιωπηλή εκδίωξη χειροτεχνιών και βιοτεχνιών στην ιστορία της Αθήνας. Αντιστοίχως, η μεταβολή του χαρακτήρα της Ιεράς Οδού σε διασκεδαστήριο είναι ισοπεδωτική», σημειώνει ο καθηγητής Αρχιτεκτονικής, Συνεπώς, στην περίπτωση Κεραμεικού - Μεταξουργείου «πρέπει να ανοικτεί όλη η βεντάλια δραστηριοτήτων μιας πόλης, με καταστήματα ή γραφεία στο ισόγειο και κατοικίες στους ορόφους». Μοντέλο που εγγυάται το ζωντανά της γειτονιάς και όχι -όπως επισημαίνει ο Θωμάς Δοξιάδης- τη «μουσειακή διατήρησή της».

Έργο του Ιταλού αρχιτέκτονα Gianni Pettena για την απότομη αστικοποίηση της Αθήνας

Η έκθεση ReMap2 ζωντανεύει ερειπωμένα κτίρια δείχνοντας τι σημαίνει για τις δύο συνοικίες η απώλεια της ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής φυσιογνωμίας τους

μεικού και του Μεταξουργείου, παρά το γεγονός ότι αυτή βρίσκεται σε εξέλιξη. Σαν αποτέλεσμα οι πολιτιστικές δράσεις επαναπροσδιορίζουν τα κτίρια».

Εικόνα αποσύνθεσης

Η κτηριακή φαρέτρα του Κεραμεικού και του Μεταξουργείου, ωστόσο, παραμένει εγκλωβισμένη σε μια διαδικασία αποσύνθεσης. Φιγούρες αγνώστων εμφανίζονται στα παράθυρα. Ένας νεαρός άνδρας ξεπροβάλλει στην είσοδο μιας μισογκρεμισμένης μονοκατοικίας κλείνει την πόρτα πίσω του

στην «ανώνυμη μοντέρνα αρχιτεκτονική, στα διάσπαρτα κελύφη των βιοτεχνικών που επιβιώνουν σε μεγάλη πυκνότητα», υπενθυμίζει ο καθηγητής του Πανεπιστημίου της Θεσσαλίας Γιώργος Τζιτζιλάκης.

«Μπορεί να έχουμε μια ελάχισονα αρχιτεκτονική ζώνη, δίχως χώρους ισχύος ή χώρους πρωταγωνιστών, είναι όμως μια αρχιτεκτονική αστικού ιστού, μια αρχιτεκτονική που χτίζει πόλεις».

INFO: Το ReMap2 ανοίγει ξανά στις 2 Σεπτεμβρίου